

Cílem konkursního řízení podle zákona o konkursu a vyrovnání je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkursní podstatu a to za podmínek stanovených tímto zákonem. Mezi tyto podmínky patří i podmínky prohlášení konkursu.

Současná právní úprava není dokonalá. Je předmětem kritiky ze strany dlužníků, věřitelů i zahraničních institucí, jako je Světová banka.

Konkursní řízení se člení do několika relativně samostatných fází. První procesní stadium probíhá od podání návrhu na prohlášení konkursu do prohlášení konkursu a má charakter přípravného řízení. Druhá, realizační fáze, se koná v době od prohlášení konkursu do podání konečné zprávy správcem konkursní podstaty a pojí se s přihlašování pohledávek věřitelů, se zjišťováním majetku, patřícího do konkursní podstaty a se zpeněžováním tohoto majetku. Třetí a konečná fáze, začíná rozvrhovým usnesením a obsahuje rozvrh výtěžku konkursní podstaty mezi věřitele a zrušení konkursu.

Účinky spojené s konkursem nastávají až po jeho prohlášení usnesením soudu. Proto řízení, které prohlášení konkursu předchází, se soustředí pouze na zjištění, zda jsou splněny procesněprávní a hmotněprávní podmínky prohlášení konkursu. Nezabývá se otázkami, které mohou mít význam až v dalších stádiích konkursního řízení. Účastníky této přípravné fáze jsou pouze dlužník, po prohlášení konkursu označovaný jako úpadce a navrhovatel prohlášení konkursu na dlužníka, tj. dlužník samotný a jeho věřitel či věřitelé v případě společného návrhu.

Z hlediska chronologického postupu soudu má primární význam zkoumání procesních podmínek, které pokud nejsou splněny, není důvod zjišťovat splnění ani hmotněprávních podmínek.

Konkurs lze prohlásit jen na návrh. K prohlášení konkursu je nezbytné splnění několika podmínek, stanovených zákonem. Tyto podmínky lze rozlišovat na obecné a zvláštní.